

❖ Vocabulary in Buddhism

○ Buddhist Ritual Group

กฐิน	Kathin Ceremony/ the annual robe-presentation ceremony/ the post retreat robe-presentation
กรรมฐาน	meditation exercise
กราบ	to prostrate
กัณฑ์เทศน์	offerings for a sermon
กิจวัตร	religious routine
ขัดสมาธิ	to sit cross-legged
ครองผ้า	to put on (the yellow robe)
งานมงคล	auspicious ceremony
งานวัด	temple fair
งานศพ	cremation ceremony
งานสมรส	marriage ceremony
จงกรม	walking up and down, a terraced walk
จริยาวัตร	moral conduct and the performance of duties
จาตุรงคสันนิบาต	the Great Assembly of Disciples marked by the Union of Four Factor
จาริก	to wander / to go on a journey
เจริญพระพุทธรูปมนต์	to chant the holy stanza
เจิม	to anoint / anointment
ชัยมงคลคาถา	the stanza for blessing
ถวายพระเพลิง	the cremation ceremony
ทอดผ้าบังสุกุล	lay down a funeral robe
ทักษิณา	dedicatory gift / donation / an intercessional expiatory offering
ทักษิโณทก	water of dedication
ทำบุญ	merit making
ทำบุญขึ้นบ้านใหม่	house-warming ceremony
ทำบุญบ้าน	house-blessing ceremony
ทำวัตรเช้า-ค่ำ	to perform morning or evening chanting
เทศกาล	a season for merit-making and local festival
เทศนา	preaching
ไถยทาน	a gift fit to be given
ไถยธรรม	offerings (to monks)

ธรรมทาน	gift of the Dhamma
ธุดงค์	austere practice
นวกกรรม	making repairs
นักษัตฤกษ์	the celebration of a festival
น้ำมนต์	holy water
นิมนต์	invitation (for a monk)
นิมิต	the mental image
บรพชา	ordination of a novice
บรพชิต	the ordained
ปริกรรม	preliminary action
บวช	to be ordained
บังสุกุล	a yellow robe dedicated to a dead person
บำเพ็ญ	practice
บิณฑบาต	food receive in the alms-bowl (of Bhikku)
บุญ	meritorious action
บุญ	worship
ปฏิบัติ	the practice
ประเคน	to present (something to a monk) with the hand
ประชุมเพลิง	to light the funeral pyre
ประทักษิณ	make a triple circumambulation
ประพรม	to sprinkle
ปริตร	holy stanzas
ปวารณา	to act of inviting other to advise one
ปาฏิโมกข์	the fundamental rules of the Order
ปิดทอง	to gild
ทอดผ้าป่า	a Forest-Robe Presentation Ceremony
พรหมน้ำมนต์	to sprinkle the holy water
พิธีกรรม	ceremony
พิธีหลวง	royal ceremony
ภาวนา	meditation
มาฆบูชา	Makhapucha Day
ยกช่อฟ้า	the ceremony of mounting the gable-final
ราชพิธี	a royal ceremony
ลอยกระทง	the Loy Krathong Festival
ลูกนิมิต	boundary – marking stone

วัตร	duty
วันโกน	shaving day
วันเข้าพรรษา	Buddhist Lent Day
วันปวารณา	the last day of the rain – residence
วันพระ	the Buddhist Holy Day
วันเพ็ญ	the full moon day
วันออกพรรษา	the retreat ending day
วันวิสาขบูชา	Visakhabupuja Day
ศีลาจารวัตร	manners and duties
สงกรานต์	the Songkran Festival
สวดมนต์	to chant
สวดพระอภิธรรม	to chant the funeral ceremony
สังฆทาน	offering the order
อุทิศ	radiation of merit
อุปสมบท	to be ordained

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม Dictionary of Buddhism
ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) P.A. Payutto

○ Buddhist Group

กรรมวาจารย์	(first) ordination-teacher
คณะวินัยธร	Ecclesiastical Judicature
คณะสังฆมนตรี	Council of Sangha Ministers
คฤหัสถ์/ฆราวาส	layman
จันทาล	an outcast
เจ้าคณะ	The Ecclesiastical Governor
เจ้าคณะภาค	The Ecclesiastical Regional Governor
เจ้าคณะจังหวัด	The Ecclesiastical Provincial Governor
เจ้าคณะอำเภอ	The Ecclesiastical District Governor
เจ้าคณะตำบล	The Ecclesiastical Sub-District Governor
เจ้าอาวาส	The Abbot
เจ้าคุณ	The Right Venerable (Chao-Khun)
เจ้าภาพ	chief donor

เจ้าอธิการ	the abbot who is an Ecclesiastical Sub-District Chief as well
ฉายา	ordination name
ชี	white robed, female lay follower
เด็กวัด	temple boy
ตถาคต	an epithet of the Buddha
เถรานุเถระ	senior monks in general
ทายก	the lay supporter of Bhikkhus
ทายิกา	a female donor
เทพ	god
เทวดา	deity
เทวทูต	god's messenger
ธรรมกถึก	a preacher
ธรรมทูต	Buddhist missionary
นวกภิกษุ	newly ordained monk
นักธรรม	Dhamma scholar
นักบวช	monk
นักพรต	ascetic
นักสวด	chanter
นาค	application or candidate for ordination
บริวาร	followers
บริษัท	an assembly
บุพการี	a previous benefactor
เบญจวัคคีย์	the five mendicants
ปฐมสาวก	the first disciple
ปุถุชน	ordinary man
ปูชนียบุคคล	person worthy of honour
เปรต	a departed being
พรหม	Brahma
พระครู	Venerable Teacher
พระบรมศาสดา	The Buddha
พระพุทธเจ้า	Lord Buddha
พระสงฆ์	Buddhist monk
พุทธมามกะ	one who professes Buddhism
พระราชาคณะ	the Royal Chapter (of monks)
พุทธศาสนิกชน	Buddhist

ภิกษุ	Buddhist monk
ภิกษุณี	Buddhist nun
มรณภาพ	death
มรรคนายก	lay leader of a congregation
มหาบุรุษ	Great Man
ไวยาวัจกร	Buddhist attendant
ศาสนาจารย์	a religious teacher
ศาสนิกชน	follower
ศิษย์วัด	temple boy
สงฆ์	The Sangha
สังฆนายก	Ecclesiastical Prime Minister
สังฆาธิการ	Ecclesiastical Administrative Officer
สามเณร	novice
สามเณรี	a female novice
สาวก	follower
อนุจร	follower
อนุศาสนาจารย์	religious instructor
อนุสาวณาจารย์	ordination teacher
อรหันต์	The Holy One
อริยบุคคล	holy person
อสังขี	immoral monk
อัครสาวก	Chief Disciples
อาคันตุกะ	a guest
อาจารย์	a teacher
อารามิก	monastery-attendant
อุบาสก	a lay Buddhist
อุบาสิกา	a lay woman disciple
อุปัชฌาย์	a spiritual teacher

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม Dictionary of Buddhism
ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) P.A. Payutto

○ Buddhist Places Group

กรมการศาสนา	Department of Religious Affairs
การเปรียญ	preaching hall
กุฏิ	a monk's cell
คามวาสี	a town – monk
เจดีย์	pagoda
ช่อฟ้า	the curved final of a gable
ที่กัลปนา	monastic revenue estate
ที่ธรณีสงฆ์	monastery estate
ที่วัด	monastery compound
ธรรมเจดีย์	doctrinal monument
ธรรมสภา	a place for religious meeting
ธาตุเจดีย์	a shrine over the Buddha's relics
นรก	hell
บริเวณวัด	the compound of a monastery
โบสถ์	the Uposatha Hall
ใบสีมา	boundary –marking slab
ปูชนียวัตถุ	an object of worship
ปูชนียสถาน	religious place
พัทธสีมา	boundary established by the Sangha
พุทธจักร	the Buddhist monastic order
วัด	Wat/temple/monastery
วัดร้าง	deserted monastery
วัดราษฎร์	public monastery
วัดหลวง	royal monastery
วิหาร	a dwelling – place (for monks)
ศาลา	preaching hall
สวรรค์	heaven
สังฆสภา	ecclesiastical assembly

สังเวชนียสถาน	holy places of Buddhism
เสนาสนะ	dwelling
หน้าบัน	gable
หอฉัน	refectory
หอไตร	scripture library
หอระฆัง	belfry
หอสวดมนต์	chanting hall
อเวจี	the lowest hell
อุโบสถ	the Uposatha Hall

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม Dictionary of Buddhism
ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) P.A. Payutto

○ Buddhist Dhamma Group

กตัญญูกตเวทิต	gratefulness
กรรม	a volitional action
กรรมฐาน	meditation exercises, meditation

กรวดน้ำ	to transfer merit to other beings
กายกรรม	bodily action
กุศล	good action
กุศลกรรม	right conduct
ขันติ	tolerance
คัมภีร์	a scripture
ชาดก	the stories of the Buddha's previous lives
ญัตติ	a motion
ญาณ	real knowledge
ตบะ	religious austerity
ตรัสรู้	to be enlightened
ไตรปิฎก	Tipitaka (the three divisions of the Buddhist Canon)
ไตรสิกขา	the threefold training
เถรวาท	the Doctrine of the Elders (Theravada)
ทศชาติ	the ten longest birth – stories of the Buddha
ทศพิชราชธรรม	the ten royal virtues
ทานมัย	the way of making merit consisting in almsgiving or charity
ทิฎฐิ	erroneous opinion
ทุกข์	suffering
ทุกข์เวทนา	painful feeling
ทุกรกิริยา	the practice of austerities
เทพธรรม	divine virtue
ธรรม	the Dharma, Dhamma
ธรรมกถา	Dhamma-lecture
ธรรมชั้น	a portion of the Dharma
ธรรมคุณ	virtue or quality of the Dharma
ธรรมจักร	the wheel of the doctrine
ธรรมจักขุ	the eye of truth
ธรรมเทศนา	expounding the doctrine
ธรรมวินัย	the doctrine and the discipline
นิโรธ	the extinction of suffering
นิวรณ์	the five hindrances
บริขาร	(the eight) requisites of a Buddhist monk
บาป	wrong action
บารมี	the ten perfections

เบญจธรรม	the five ennobling virtues
เบญจศีล	the five rules of morality
ปฏิบัติ	way
ปฏิมา	an image
ปฐมฌาน	the first absorption
ปฐมเทศนา	the first sermon
ปรโลก	the world beyond
ปริยัติ	the scriptures
ปลงอาบัติ	the confession of an offence
ปุจฉาวิสัชนา	question and answer
ผล	result
พยาบาท	malevolence
พรหมจรรย์	religious life / purity
พรหมวิหาร	the highest conduct
พระธรรม	the doctrine
พุทธพจน์	the Buddha's sayings
มโนกรรม	action done by mind
มรรค	the way
มัชฌิมาปฏิปทา	the middle way
มิจฉาทิฎฐิ	wrong view
มุทิตา	congratulation
มุสาวาท	false speech
เมตตา	loving – kindness
โมหะ	ignorance
ราคะ	passion
วจีกรรม	verbal action
วินัย	discipline
วิปัสสนา	insight
วิริยะ	effort
ศีลธรรม	moral
ศีล	moral conduct
สภาวะธรรม	principle of nature
สมาธิ	mental discipline
สังคหัตถุ	principles of kindly treatment
สังคายนา	rehearsal / Buddhist council

สังวร	restraint
สันโดษ	contentment
สัมมาทิฐิ	right view
สัมมาวาจา	right speech
สัมมาอาชีวะ	right living
สุภาสิต	well-spoken words
โสดาบัน	stream winner
หิริ	moral shame
อจินไตย	the four unthinkableables
อภิกถณ์	disciplinary case of dispute
อธิษฐาน	determination
อนัตตา	non-ego
อนุโมทนา	thanksgiving
อธิธรรม	the higher doctrine
อริยสัจ	the four holy truths
อวิชชา	ignorance
อโหสิกรรม	defunct kamma
อัตตา	ego
อิทธิบาท	the four paths of accomplishment
อุเบกขา	indifference
โอวาทปาฏิโมกข์	the principal teaching

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม Dictionary of Buddhism
ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) P.A. Payutto

○ Buddhist General Group

โกรธ	anger
ข้างขึ้น	the waxing moon
ข้างแรม	the waning moon
เครื่องราง	an amulet, talisman
จำพรรษา	keeping the Buddhist Lent
จำวัด	to sleep (of a monk or a novice)
จีวร	the yellow robe
ฉัตร	royal canopy
ฉัน	take food (of a monk or novice)
เชิงเทียน	candlestick
เชิงบาตร	bowl-stand
ฐานานุกรม	the ecclesiastical order of retinue
ฐานานุศักดิ์	the authority based on one's rank or dignity
ตราตั้ง	certificate of appointment
ตาลปัตร	a palm leaf
โต๊ะหมู่บูชา	a set of later tables
ไตรจีวร	the three robes of a Bhikku
ถวาย	to offer
ทองคำเปลว	gold leaf
ทัณฑกรรม	punishment
ทาน	giving
ทุจริต	wrong action
ทุศีล	void of morality, immoral

เทวรูป	an image of deity
เทวโลก	world of gods
เทียน	a candle
เทียนพรรษา	Lenten candle
โทสะ	aversion
ธรรมยุต	the Dhammayutika Sect
ธาตุ	a relic
ธูป	joss-stick
นมัสการ	veneration, venerable
นาม	mental factors (name)
นิกาย	a sect
นิกหกรรม	chastisement of perverse monk
นิพพาน	the extinction of all defilements and suffering (nirvana)
บรมธาตุ	the Buddha's relic
บริจาค	donation
บาตร	arm-bowl
บุพเพสันนิวาส	living together in the past
เบญจางคประดิษฐ์	the five mendicants
ปฏิสนธิ	rebirth
ปฏิสังขรณ์	restoration
ปฏิสันถาร	friendly welcome
ปณิธาน	resolution
ประคต	a girdle
ปรินิพพาน	the final Nirvana
ปสาทะ	satisfaction
ปัจจัย	aiding condition
ปัญญา	wisdom
ปาจิตตีย์	minor offences
ปาฏิหาริย์	miracle
ปาราชิก	a grave offence involving expulsion from monkhood
ปิตุฆาต	patricide
ปิ่นโต	food carrier
ปิยวาจา	pleasant speech
เปรียญ	pali scholar
ผรุสวาจา	harsh speech

ผ้าป่า	forest robe
ผ้าอาบ	a bathing – cloth
ผ้าอาบน้ำฝน	rain cloth
ผูกสีมา	consecration of a Assembly Hall boundary
เผยแผ่	dissemination
แผ่เมตตา	to wish others to be well and happy
พยายาม	effort
พร	blessing
พรรษา	rainy season
พรหมโลก	the Fine-material and Immaterial Worlds
พระเครื่อง	amuletic Buddha image
พระนอน	Reclining Buddha
พระบูชา	Alter Buddha Image
พระประธาน	the principle Buddha image
พระปรารักษ์	stupa
พระพุทธรบาท	the Buddha’s footprint
พระพุทธรูป	the Buddha image
พระพุทธศาสนา	Buddhism
พัดยศ	fan insignia
พุทธกาล	the time of the Buddha
พุทธประวัติ	life story of the Buddha
พุทธกาล	the time of the Buddha
มณฑป	square spired pavilion
มนุษยธรรม	humanity
มหาเถรสมาคม	the Sangha Supreme Council
มหานิกาย	the Mahanikaya Sect
มังสวิรัต	vegetarian
ยศ	repute/high position
ย่าม	a monk’s bag
รัตนตรัย	the triple gem
ลัทธิ	doctrine
วรรณะ	caste
วัตุมงคล	amulet
วิสุงคามสีมา	consecrated boundaries
ศาลพระภูมิ	spirit house

ศาสนสมบัติ	ecclesiastical property
สงเคราะห์	give help
สติ	mindfulness
สถูป	a relic mound
สบง	the under robe
สมณศักดิ์	ecclesiastical honorific rank
สมเด็จพระ	second only to the Supreme Patriarch
สร่งน้ำ	to bathe (a monk or novice)
สักการะ	honour
สังฆมณฑล	the monastic order
สังฆาฏิ	the outer robe of a Buddhist monk
สังฆาภิเสศ	formal meeting
สัญญาบัตร	royal certificate of appointment
สัทธิวิหาริก	a co-resident
สายสิญจน์	sacred thread
ศึกษา	study / learning
สีมา	boundary
หนังสือสุทธิ	identity card
ไหว้	to salute with joined palms
อกุศลกรรม	an evil action
อกุศลจิต	immoral consciousness
อคติ	prejudice
อโคจร	wrong resort
องค์การปกครอง	Board of Ecclesiastical Administration
องค์การเผยแผ่	Board of Propagation
องค์การศึกษา	Board of Education
องค์การสาธารณูปการ	Board of Public Works
อบายมุข	ways of squandering wealth
อรรถกถา	a commentary
อรัญวาสี	the forest order
อวมงคล	bad luck
อังสะ	the sleeveless one shouldered singlet of a monk
อานิสงฆ์	good result
อาบัติ	an ecclesiastical offence
อามิส	material things

อาสน์สงฆ์	monk's seat
อิริยาบถ	deportment

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม Dictionary of Buddhism
ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) P.A. Payutto

○ Special Group

นักธรรม	Dhamma scholar
ผู้เข้าสอบธรรมศึกษา	Dhamma Examination for Layman
นักธรรมตรี	Dhamma Scholar, Elementary Level
นักธรรมโท	Dhamma Scholar, Intermediate Level
นักธรรมเอก	Dhamma Scholar, Advanced Level
เปรียญธรรม 9 ประโยค	Pali Scholar, Level 9
เปรียญธรรม 8 ประโยค	Pali Scholar, Level 8
เปรียญธรรม 7 ประโยค	Pali Scholar, Level 7
เปรียญธรรม 6 ประโยค	Pali Scholar, Level 6
เปรียญธรรม 5 ประโยค	Pali Scholar, Level 5
เปรียญธรรม 4 ประโยค	Pali Scholar, Level 4
เปรียญธรรม 3 ประโยค	Pali Scholar, Level 3
เปรียญธรรม 1-2 ประโยค	Pali Scholar, Level 1-2

การปกครองคณะสงฆ์	The Sangha Administration
มหานิกาย	The Mahanikaya Sect/School
ธรรมยุต	The Dhammayutika Sect/School
สมณศักดิ์	The Ecclesiastical Honorific Rank
สมเด็จพระสังฆราช	His Holiness the Supreme Patriarch
สมเด็จพระราชาคณะชั้นสุพรรณบัฏ	The Second Only to the Supreme Patriarch
พระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัญบัฏ	The Third Only to the Supreme Patriarch
พระราชาคณะชั้นธรรม	The Royal Title Rank “Dhamma” (Thamma)
พระราชาคณะชั้นเทพ	The Royal Title Rank “Thep” (Thep)
พระราชาคณะชั้นราช	The Royal Title Rank “Raj” (Rat)
พระราชาคณะชั้นสามัญ	The Royal Title Rank “Ordinary”
พระครูสัญญาบัตร	Venerable Teacher or Phrakhru
นิตยภัต	monthly food allowance
ในสังฆราชูปถัมภ์	under the Supreme Patriarch Patronage
จีนิกาย	Chinesenikaya Sect (Chinese Sect)
อนัมมิกาย	Anamnikaya Sect
มหาเถรสมาคม	The Sangha Supreme Council
ประธานคณะกรรมการมหาเถรสมาคม	Head of the Sangha Supreme Council
คณะกรรมการมหาเถรสมาคม	The Committee of Sangha Supreme Council
กรรมการมหาเถรสมาคม	Member of the Sangha Supreme Council
ประธานคณะกรรมการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ (ธรรมยุต)	Head of the Training Institute for Dhammaduta Bhikkhus Going Aboard
คณะกรรมการศูนย์ควบคุมการเดินทางไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุ สามเณร (ศ.ต.ภ.)	The Committee of the Center of Ecclesiastical External Mission
ประธานคณะกรรมการศูนย์ควบคุมการเดินทางไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร (ศ.ต.ภ.)	Head of the Committee of the Center of Ecclesiastical External Mission
สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา	The Council of Thai Bhikkhus in U.S.A.
ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา	Head of The Council of Thai Bhikkhus in U.S.A.
สมัชชาสงฆ์ไทยในสิงคโปร์	Thai Sangha Samatca (Singapore)

ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสิงคโปร์

Head of Thai Sangha Samatca (Singapore)

กรรมการคณะธรรมยุตในประเทศสหรัฐอเมริกา

The Dhammayuta Order in the United States of America

ประธานคณะธรรมยุตในประเทศสหรัฐอเมริกา

Head of the Dhammayuta Order in the United States of America

กรรมการคณะธรรมยุตในประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

The Dhammayuta Order in Australia and New Zealand

ประธานกรรมการคณะธรรมยุต ในประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

Head of the Dhammayuta Order in Australia and New Zealand

กรรมการคณะธรรมยุตในประเทศแคนาดา

The Dhammayuta Order in Canada

ประธานกรรมการคณะธรรมยุตในประเทศแคนาดา

Head of the Dhammayuta Order in Canada

กรรมการคณะธรรมยุตในสหภาพยุโรป

The Dhammayuta Order in Europe

ประธานกรรมการคณะธรรมยุตในสหภาพยุโรป

Head of the Dhammayuta Order in Europe

พระธรรมทูตสายประเทศอังกฤษ

The Dhammaduta Order in England

ประธานพระธรรมทูตสายประเทศอังกฤษ

Head of the Dhammaduta Order in England

พระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย

The Dhammaduta Order in India

หัวหน้าพระธรรมทูตสายประเทศอินเดีย

Head of the Dhammaduta Order in India

พระธรรมทูตสายประเทศอินโดนีเซีย

The Dhammaduta Order in Indonesia

หัวหน้าพระธรรมทูตสายประเทศอินโดนีเซีย

Head of the Dhammaduta Order in Indonesia

อิสลาม Islam

คริสต์ Christ

ฮินดู Hindu

ซิกข์ Sikh

โปรเตสแตนต์ Protestant

คาทอลิก	Catholic
การอุปถัมภ์ศาสนาอื่น	other religious welfare support
แผนงานบริหารการศาสนา	the religious administration plan
แผนงานเผยแผ่การศาสนาและส่งเสริมจริยธรรม	the religious dissemination and the moral support plan
แผนงานวิจัยทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม	the religious art and culture research plan
การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ	academic scripture education, general level
ข้อมูลการปกครอง	administration data
ธรรมศึกษา	Dhamma Study
ธรรมศึกษาชั้นตรี	Dhamma Study, Elementary Level
ธรรมศึกษาชั้นโท	Dhamma Study, Intermediate Level
ธรรมศึกษาชั้นเอก	Dhamma Study, Advanced Level